

Splošne vesti

— Podrobni učni načrti, ki jih je sestavil in razmnožil tov. Josip Dolgan, sreski šolski nadzornik v Litiji, so poslani. Za tiste, ki so se še potem zanje oglašili, jih bo treba na novo razmnožiti. Da bo mogoče določiti število novih izvodov, naj se javijo vsi tisti, ki želijo načrte, čimprej ali pa vsaj do konca oktobra. Načrti so sestavljeni po letnih, mesečnih in tedenskih vzgojnih in stvarnih enotah in so namenjeni za kmečke šole. Vsebujejo učno snov za sedem razredov in obsegajo vsi skupaj 56 tipkanih strani. Celoten izvod stane 25 din, izvodi za posamezne razrede so pa po 6 din. Poština se računa posebej. Vsaki pošiljki bo priložena poštna položnica, zato ni treba denarja ali znamk že vnaprej pošiljati. Naročila po dopisnici naj se pošiljajo naravnost na avtorja v Litijo.

— Podporno društvo državne učiteljske šole v Mariboru, odsek za prehrano dijakov, se zahvaljuje učiteljskemu društvu za šoštanj-

ski okraj v Šoštanju, ki se je kot prvo odzvalo našemu apelu ter nam nakazalo 200 din. Prosimo druga društva, da sledijo lepemu vzgledu.

Osebnostne zadeve

— V VII. položajno skupino so napredovali (Sl. nov. 21. okt. 1940.) z ukazom z dne 18. julija 1940, učitelji (-ice): Hiti Elvira iz Lendave, Rot Josipina, vrtnarica iz Ljubljane, Guna Vinko iz Zagorja, Konečnik Ciril iz Radvanja, Škerl Jožica iz Črnomlja, Prah Karel iz Vurberka, Korečan Lovro iz Rateč, Zorec Nada iz Ruš, Jezeršek Ivan iz Komenke, Sesek Vida iz Ljubljane, Tušar Ivan iz Dobropolja, Bratuž Marij iz Slov. Konjice, Golja Anton iz Črnceč, Valenčič Ana iz Smarja, Prešeren Adolf iz Sv. Lenarta, Zumer Pavla iz Cerklj, Zorn Jožef iz Rač, Kocbek Jožefa iz Vučje vasi, Preskar Dragotina iz Ptuja, Kržišnik Angela iz Žirov, Toreli Ana iz Ljubnega.

Iz listov

— I »Noben otrok ne sme biti lačen« je naslov članka v »Domovini« z dne 17. oktobra. Med drugim razpravlja člankar tudi sledeče: Vprašanje je, kje naj se po kmečkih in hribovskih šolah šolske kuhinje prirede. Največ naših šol nima za to primernih prostorov, saj še za pouk šolske sobe komaj za silo ustrezajo. Šolski prostori so največ pretesni že zdaj. Tako o ustanovitvi kuhinje ni misliti v danih razmerah. Veliko šol nima niti primernega upraviteljevega stanovanja. Kjer so taka stanovanja, bi se pač dalo za deco kuhati v upraviteljevi kuhinji, k čemur bo vsak šolski upravitelj rad pristal in uredil tako, da bo kuhinja za vse zadostovala. Toda kjer tega ni, bo treba misliti na kak drug izhod. Mnogokje bi se dobila primerna kuhinja v kaki zasebni hiši na razpolago; drugod bi se mogoče dala preurediti kaka šolska soba v ta namen. Vsaka šola bo znala že na kak način rešiti važno vprašanje, treba je le zadostnih sredstev na razpolago. Povsod, kjer koli se bo ustanovila šolska kuhinja, bi moralo učitelstvo s šolsko mladino oskrbeti nabiranje darov pri boljših kmetih pa bi se lahko nabrale precejšnje množine živeža za revne otroke. Dobavo brezplačne moke za peko kruha pa naj bi preskrbel državni prehranjevalni urad. — Z dobro voljo in z delovanjem učitelstva, ki je vsekdar pripravljeno v vsakem pogledu stati ob strani učenci se mladini, se bo dalo ugoditi želji in odredbi ministertva prosvete, če bo poleg dobre volje učitelstva tudi dovolj denarnih sredstev na razpolago.

— I Pod vladno maršala je naslov uvodnika v »Slovenca« z dne 18. okt., v katerem čitamo tudi sledeče: V nezasedenem ozemlju pa se čisto kaže pomanjkanje dobre volje in potrebne pokorščine. Tako na primer se je precejšen del učitelstva branil, da bi prebral ob pričetku šole nek oklic maršala. Svobodni učitelstvo, ki nosi velik del krivde zaradi poraza Francije, se je prve tedne nove vladavine potuhnilo, sedaj pa že tajno rovari proti vladnim odredbam in učiteljske organizacije, ki so bile razpuščene, še vedno tajno delujejo in izdajajo okrožnice svojim članom, v katerih nasprotujejo smernicam nove kulturne politike.

SODOBNA GAZELA

- Da je propadla Francija, kdo je kriv? Učitelj!
- Da vojna vihra zdaj divja, kdo je kriv? Učitelj!
- In da draginja tare nas ter cvete špekulacija, kdo je kriv? Učitelj!
- Da nimamo bombaža več in da je slaba letina, kdo je kriv? Učitelj!
- In da poplave nam groze, ker lije vedno iz neba, kdo je kriv? Učitelj!
- Da Nacetova prasica je povrgla le miadiča dva, kdo je kriv? Učitelj!
- Da stari Štef je prehlajen in revmatizem muči ga, kdo je kriv? Učitelj!
- »Toti list« št. 20.

— I Domoljub z dne 16. oktobra ponatiskuje članek g. Rudolfa Pečjaka iz »Slovenskega učitelja«. Novo življenje — nova šola in pravi med drugim tudi: Iskali smo le pradi v napačno smer, v zunanost, saj smo v teh 20 letih na račun stvarnosti in praktičnosti naravnost izganjali duha iz življenja in s tem v zvezi iz naših šol. Zagazili smo v še hujši materializem, v še hujše razvrednotenje človeka. Čas drvi z mrzlično naglico, življenje se stresa v svojih temeljih. Stari liberalni šoli poje smrtno pesem in ji ne bodo nobene zunanje reforme več pomagale. Treba jo je podreti v njenih temeljih, ker gre za same temelje. Vse pa, kar je imela drugača dobrega stara racionalistična šola, lahko prevzamemo.

— I Trpki očitki podeželskega učitelja iz Srbije. Beograjska »Politika« je otvorila anketo o poslanstvu našega učitelstva na vasi. Anketa je zelo zanimiva in se oglašajo v njej

poleg učiteljev tudi drugi javni delavci s podeželja. Iznesena je bila že cela vrsta lepih misli in je anketa povsem drugačnega značaja in pomena, kakor so bili nedavni izpadi znane gospoda v »Domoljubu« protj slovenskim učiteljem. — V zadnji »Politiki« sta se oglašila v imenu učiteljev dva pripadnika tega stanu. Oba opozarjata na težave, s katerimi se mora boriti danes naš učitelj pri svojem izvenšolskem delovanju med narodom. »Naša vas — pravi prvi — ni več vas, kakršno smo poznali pred svetovno vojno. Dogodki zadnjih treh desetletij so do dna spremenili njeno dušo in njen obraz. Potrebe vasi so danes vse večje in globlje, kakor so bile pred svetovno vojno. Vsem tem potrebam mora ustrezati naš narodni učitelj, ki mora biti založen s skoraj enciklopedičnim znanjem, če hoče svetovati na vsa stavljena mu vprašanja. Naš učitelj dobi svojo strokovno izobrazbo v učiteljsku, kjer presedi pet let. V tem času se uči vrsto potrebnih in nepotrebnih predmetov. Ves pouk sloni na pripravi za delo v okviru same šole in med štirimi stenami učilnice. Vseh pet let ne sliši v šoli ničesar o tem, kako naj se kulturno in socialno udejstvuje na vasi, kjer bo učil mladino. Vsi mogoči činitelji napadajo in očita učiteljem, da se še premalo udejstvujejo med ljudstvom. Nihče pa ne napada n. pr. zdravnikov, če skrbijo samo za svoj poklic in pobirajo honorarje. Nihče ne očita šumarjem, da sede samo v svojih pisarnah in da se kulturno ne izživljajo v vasi, kakor se tudi ne mnogi agronomi, ki beže v pisarne, da bi bili čim dalje od naroda. Isto velja tudi za vse druge uradnike, ki prihajajo večinoma med narod in na vas samo v raznih komisijah z večjimi ali manjšimi dnevnici.« (»Jutro« 18. okt.)

— I Nemške šole na Hrvaškem. »Ravnopravnost«, ki izhaja v Beogradu, objavlja, da je bilo v začetku novega šolskega leta na Hrvaškem 56 osnovnošolskih oddelkov z nemškimi učnimi jeziki. V teh oddelkih je učilo skupno 42 nemških učiteljev. Z odlokom banske uprave so bili odprti novi nemški oddelki v 7 krajih. Banska uprava je v posebnem razpisu dovolila, da zadostuje že 25 nemških šolskih otrok, da se odpre nemški razred na osnovni šoli. Za vpis v nemški razred je na Hrvaškem dovolj, ako starši dajo pismeno izjavo, ki je prosta takse, da pripadajo k nemški narodnosti in da želijo, da njihovi otroci obiskujejo nemško šolo. (»Slovenec« 18. okt.)

— I Katoliški vzgojitelj je naslov članka v »Slovenca« z dne 19. oktobra. V članku pravi člankar tudi sledeče: »Da bo katoliški učitelj popolnoma na svojem mestu, mu je najbolj potrebna lojalnost in čistost. Otroci so nagnjeni k lažnivosti in tudi majhne laži na otroke najpogubneje vplivajo. Učitelji morajo biti prežeti z globoko pobožnostjo. Razred se naj ne poučuje samo v verskih resnicah, potrebno bi bilo tudi, da se od časa do časa ves posveti skupni molitvi, ki naj med učenci goji zavest in blagodat pobožnosti.«

Šolski radio

— r Torek, 29. oktobra 1940. ob 14.15. Proslava »Jadranskega dne«; vodi g. Viktor Pirnat. Razpred: 1. Hajdrih »Buči morje Adrijansko«. Petje. 2. Karel Širok »Pojdem daleč, daleč k morju«. Deklamira Bogdan širok, učence V. razr. ljudske šole. 3. Jobst »Pozdrav Adriji«. Petje. 4. »Jadranski dan — praznik morja«. Govori g. Viktor Pirnat. 5. Marinković »Na Adrijali«. Petje. 6. Blanka Bruckner »Razgovor o morju«. Dvovogor ga. Mara Pirnatova in Metka Flegarjeva, učenka II. razreda gimnazije. 7. Jadranski »Zate, Jadrane, sto želja!« Deklamira Mira Zugmanova, učenka I. razr. meščanske šole. 8. Tome »Mi jadranski smo stražarji!« Petje.

— r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 27. oktobra ob 17. uri, predaval g. inž. Matija Absec: Pripombe k pitanju prašičev.

Mladinska mafica

— mm O Mladinski matic in »Našem rodu« so pisali v poslednjem času listi prav mnogo. Posebno pozornost pa posveča naši ustanovi »Večernik«. V svoji številki z dne 21. oktobra prinaša ta list zopet daljši članek, iz katerega posnemamo:

Slovensko učiteljstvo, ki je vsak dan v vzgojnem stiku z najmlajšimi generacijami najširših slojev našega naroda, se jasno zaveda pravilne vzgoje ljudskošolske mladine za naše leposlovne zaklade. Zato se naše učiteljstvo s tiho požrtvovalnostjo trudi in dela na popularizaciji slovenskega mladinskega beletrističnega čtiva. Uspehi so dejansko presenetljivi. Skupna naklada Mladinske matice presega 1.300.000 izvodov knjig ter se naglo približuje tretjini vse do sedaj pri nas izdane naklade mladinskih leposlovnih knjig. To je ogromno delo, ki ga le malokdo zna pravilno preceniti po obsegu in še bolj po važnosti beletristične vzgoje prav najširših mladinskih slojev.

Dalje govori kritik o »Našem rodu«, o katerem pravi, da je najbolj razširjena in kvalitetno vodilna mladinska revija, ki se loči od ostalih slovenskih mladinskih listov po tem, da zasleduje kvalitetno leposlovno smer ter je v popolni neodvisnosti od kakršnih koli svetovnonazorskih principov ter izven vsake političnostranske opredeljenosti. — O listu pravi dalje, da je poln izredno pisanega čtiva. Poleg tudi v literarnem svetu pozornost vzbujajoče beletristične vsebine se vsaka številka »Našega roda« odlikuje z

razkošno opremo originalnih ilustracij. — C letošnjem letniku pravi, da nadaljuje gornje tradicijo pestrosti vsebine ter razkošnosti ilustrativne opreme. Kot zanimivo novost letošnjega letnika omenja članek Zupančičeve intervjuje z najznamenitejšimi mladinskimi pisatelji; kot dogodek omenja Levstikove mladinske povesti »Peter in Kostja« ter se spuša v podrobno ocenjevanje vsebine prvih dveh letošnjih števil.

Članek zaključuje sledeči odstavek: Obe letošnji številki sta nam porok, da so pota, po katerih hodi »Naš rod«, uspešna in pravilna ter bo pomenjal on sam kot tudi ostale redne in izredne književne izdaje MM viden mejnik v razvoju slovenske mladinske literature ter pravilne vzgoje najširših otroških vrst za poznejše samostojno poglobljanje v bisere slovenske literature.

— mm Na razpis književne nagrade Mladinske matice za mladinsko povest, ki bi bila primerna za otroke od 10. do 14. leta, so začeli prihajati prvi rokopisi. Opozarjamo pisatelje, da poteče rok 1. novembra t. l.

— mm Doslej se je prijaviło 418 poverjenikov MM. Šole, ki doslej še niso prijaviše svojih poverjenikov, prosimo, da to čim prej store.

— mm Šesti zvezek Cicibanove knjižnice s ponatisi najboljših sestavkov iz prvega in drugega zvezka, ki sta poslani, izide v kratkem. Knjižica bo v veliko oporo pri čitanju za otroke prvih razredov.

Naša gospodarska organizacija

ZADRUŽNIKOM UČITELJSKE SAMO-POMOČI

V oktobru 1940. so umrli 3 zadrudniki (534.—536. smr. pr.): Konečnik Franja, Selnica ob Dravi, Vodopivec Angela, Dolško, in Sirc Peter, Mengeš. S položnicami, ki jih prejmete v teh dneh, nakazite samski zadrudniki din 16.—, zakonski pari din 31.—, za 3 zadrudnike din 46.— itd. — V tem mesecu (oktobru) imamo zelo visoko število zamudnikov. Zadrudna uprava ni mogla iz tekočih prejemkov poravnati vseh izdatkov. Zato prosimo, da člani poravnate visoke zaostanke takoj v prvih dneh novembra t. l. — Ob smrti zadrudnikovi je treba predložiti zadrudni upravi mrtvaški list in zadrudno knjižico pokojnega člana. Zadrudna knjižica je knjižica z rdečim ovitkom in napisom: Pravila Učit. samopomoči. Na zadnjem listu so vpisani podatki za zadrudnika in potrdilo zadrudnega vodstva o sprejemu imenovanega. Te knjižice so prejeli vsi člani ob sprejemu v zadrudno ali stari člani v februarju 1932., ko je Učit. samopomoč postal zadrud. Poglejte, če imate to v redu!

Učiteljska fiskarna

— t Nazorno učilo za zgodovino je Iva Jančiča: Naša zgodovina v 3 delih. Za 65 din dobite knjigo, ki vam bo služila pri pouku v popolno zadovoljstvo.

— t Zaposlite svoje otroke s poučnozabavnim ročnim delom, da ne postopajo in lenuharijo v teh dolgih večerih. Kunstovi načrti za izdelanje brzojava, električnega zvonca, indukcijskega aparata, telefona in mikrofona so idealna ročna dela. Vsak načrt stane din 1,50.

— t Za pouk zgodovine in zemljepisja si nabavite zgodovinske in zemljepisne sličice. Serija 30 zgodovinskih ali 30 zemljepisnih slik stane 4 din.

— t V Knjižarni Učiteljske fiskarne v Ljubljani in njenih podružnicah v Mariboru in Celju dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase; za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znanec; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovoznici se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

— t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižici 5 din. Pri večjem odjemu 10 % popust.

Novosti na knjižnem trgu

— k Franc Mihelčič: Zdravilne rastline, o njih nabiranju, gojenju in uporabi. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1940. Obseg 252 strani in 26 strani barvnih slik v knjigi omenjenih rastlin. Cena: kartonirano din 85.—, vezano din 95.—. Knjiga je razdeljena na tri dele. Prvi del popisuje nabiranje, sušenje, gojenje in pripravo prodaje rastlin in opisuje tudi njihove dele. Drugi, najobsežnejši del obsega opis zdravilnih rastlin. Tretji del pa vsebuje navodila, kako uporabljati zdravilne rastline pri raznih boleznih: 1. Navodila za uporabo receptov. 2. Seznam opisanih rastlin. 3. Seznam zdravil po boleznih. Ker sta piscu pomagala in dajala nasvete tudi dva zdravnika in tudi farmacevt, se mora smatrati za povsem zanesljivo v vsakem pogledu. Preprosti ljudje so si že od nekdaj pri vseh boleznih pomagali z različnimi zdravilnimi rastlinami. Toda nihče ni poznal vseh. In prav zaradi tega, ker imajo nekatere rastline silno veliko zdravilno moč, je prav, da imamo vse te zbrane in opisane v posebni knjigi in to ne samo iz zdravstvenega, marveč tudi z gospodarskega stališča, ker se nekatere zdravilne rastline zelo dobro prodajo. Knjiga bo dobro služila tudi šolam kot pomožni učbenik za spoznavanje zdravilnih rastlin pri pouku iz rastištva pa tudi za dajanje navodil otrokom pri nabiranju raznih zdravilnih rastlin.

— k Besede kralja Aleksandra I. V 3. zvezku »Dobrovoljske knjižnice« je izdala sreska organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani 140 strani obsegajoče gradivo, ki ga je zbral in prevedel Rajko Paulin, vojni dobrovoljec. Cena knjižici din 10.—. Vsa obširna snov, ki obsega prav vse važnejše govore pokojnega kralja Zedinitelja, je porazdeljena v sledečih poglavjih: Beseda vojskovodje. — Besede kralja državnika. — Besede narodovega vodnika. — Čuvar Balkana — vojak mira. Pod poglavjem »Besede narodovega vodnika« je priobčeno tudi znano pismo, naslovljeno učitelstvu ob priliki državne skupščine v Ljubljani 20. avgusta 1931. — Iz vseh govorov in pisem, zbranih v tej nad vse skrbno urejeni knjižici, se odraža ena sama globoka vera blagopokojnega kralja v zmago pravičnosti in v veličino države, kaže pa se tudi neumorno prizadevanje ustvariti vsemu jugoslovanskomu narodu boljšo in mirnejšo bodočnost, nego so jo imeli borci, ki so žrtvovali vse za svobodo naroda, za svobodo države. V tej knjižici je zbran zaklad — zbrane so zlate besede Viteškega kralja, ki so med vojaki in narodom vžigale vero v vstajenje in trdnost in nezlomljivo moč svobodne domovine. Knjižico priporočamo v nakup šolskim knjižnicam, ker bo nudila učitelstvu najboljše zgodovinsko gradivo ustvarjajočega dela kralja Zedinitelja in tudi najlepše spodbudne besede za našo mladino.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

KRAJ. ŠOLSKI ODBOR PRI SV. JERNEJU, p. Loče, kupi 10 rabljenih Černej; Tretja čitanka.

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

priporočata veliko izbiro damskega in moškega blaga, preproge, zastore, odeje, perje, puh itd. Postrežba solidna!